	System Zarządzania Jakością wg ISO 9001:2008	
	Program wychowawczy	Wydanie 3 Data wyd. 30.09.09
	Tytuł: Szkoła otwarta na świat przyrody i ludzi	Strona 1 z 32

Szkoła otwarta na świat przyrody i ludzi.

Program wychowawczy Szkoła Podstawowa nr 4 im. Jana Brzechwy w Swarzędzu

Program obowiązuje od: 30.09.2009 r.		
Nr egzemplarza: 1	Sprawdził: Teresa Jędrzejczak 29.09.2009r.	Zatwierdził: Elżbieta Wieczorek 30.09. .2009 r.

**Wdrożony System Zarządzania Jakością
zgodny z normą ISO 9001:2008
jest współfinansowany przez
Unię Europejską w ramach
Europejskiego Funduszu Społecznego**

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI
FUNDUSZ SPOŁECZNY

*Wszelkie prawa zastrzeżone.
Całość lub fragment niniejszej procedury nie może być, bez uprzedniej pisemnej zgody
Pełnomocnika ds. SZJ, powielany jakkolwiek techniką*

**Każdy wydrukowany i niepodpisany egzemplarz dokumentu jest kopią nienadzorowaną.
Wydrukowana kopia aktualna w dniu wydruku**

	System Zarządzania Jakością wg ISO 9001:2008	
	Program wychowawczy	Wydanie 3 Data wyd. 30.09.09
	Tytuł: Szkoła otwarta na świat przyrody i ludzi	Strona 2 z 32

„W wychowaniu chodzi właśnie o to, ażeby człowiek stawał się coraz bardziej człowiekiem (...), ażeby również umiał bardziej być nie tylko z drugimi, ale i dla drugich.”

Jan Paweł II

	System Zarządzania Jakością wg ISO 9001:2008	
	Program wychowawczy	Wydanie 3 Data wyd. 30.09.09
	Tytuł: Szkoła otwarta na świat przyrody i ludzi	Strona 3 z 32

WIZJA

Szkoły Podstawowej nr 4 im. Jana Brzechwy w Swarzędzu:

Szkoła przyjazna dla ucznia, zapewniająca mu wszechstronny rozwój, przygotowująca do dalszego kształcenia i dokonywania właściwych wyborów życiowych. SP 4 to również szkoła kultywująca tradycje swojej „małej ojczyzny”.

Szkoła to społeczność, którą tworzą uczniowie, nauczyciele i rodzice.

Wszystkich łączy życzliwość, wzajemny szacunek. Przyjazna atmosfera w szkole i w środowisku sprzyja uczeniu się .

I Uczniowie:

„Jeżeli traktować człowieka tak, jakby był tym kim powinien i mógłby być, stanie się nim”

Goethe

1. Uczeń jest traktowany podmiotowo – w ramach obowiązującego w szkole prawa może podejmować różnorodne decyzje dotyczące jego osoby.
2. Wszyscy uczniowie mają w szkole równe szanse edukacyjne – każdy uczeń może osiągnąć sukces na miarę swoich możliwości.
3. Kryteria oceny osiągnięć dydaktycznych i zachowania są zrozumiałe i akceptowane przez uczniów.
4. Powszechnie znany i akceptowany system kar i nagród stwarza każdemu uczniowi szansę poprawy.
5. Społeczność uczniowska, w ramach obowiązującego prawa, wpływa na życie i działalność szkoły.
6. W szkole szanujemy godność osobistą każdego ucznia.
7. Liczba uczniów w klasie pozwala na uruchomienie zachowań społecznych.
8. Między uczniami występuje zdrowa, oparta na zasadach „fair play”, konkurencyjność.

Każdy wydrukowany i niepodpisany egzemplarz dokumentu jest kopią nienadzorowaną.
Wydrukowana kopia aktualna w dniu wydruku

	System Zarządzania Jakością wg ISO 9001:2008	
	Program wychowawczy	Wydanie 3 Data wyd. 30.09.09
	Tytuł: Szkoła otwarta na świat przyrody i ludzi	Strona 4 z 32

II Rodzice

1. Między szkołą a rodziną ucznia prowadzony jest dialog dotyczący porozumienia się i wypracowania praktycznych rozwiązań dotyczących głównych wartości wychowania ucznia.
2. Rodzice są współautorami życia szkoły.

III Nauczyciele:

„Nauczyciele to ludzie, którzy są jak mosty, po których przechodzą ich uczniowie; gdy już pomogą swoim uczniom w przejściu na drugą stronę, z radością upadają, by mogli oni wznosić mosty własnymi rękami”.

Nikos Kazantzakis

1. Nauczyciel traktowany jest w szkole podmiotowo – może, w ramach obowiązującego prawa, tworzyć swój warsztat pracy, wpływać na działalność i życie szkoły.
2. Nauczyciel posiada pożądane w tym zawodzie cechy osobowości. Szczególnie cechuje się opiekuńczością wobec uczniów.
3. Pracę nauczyciela cechuje innowacyjność – jest twórczy, indywidualizuje proces dydaktyczno – wychowawczy.
4. Nauczyciel wspiera rozwój psychofizyczny uczniów, wpływa na rozwój ich zdolności i zainteresowań.
5. Nauczyciel stale pogłębia i uzupełnia swoje kwalifikacje celem podniesienia poziomu jakości pracy szkoły.
6. Nauczyciele chętnie współdziałają ze sobą w różnorodnych zespołach nauczycielskich.
7. Nauczyciele aktywnie uczestniczą w projektowaniu i wprowadzaniu zmian w różnych obszarach działalności szkoły.

IV Dyrektor

1. Dyrektor stale doskonali i podwyższa poziom profesjonalnych kompetencji. Umiejętnie inicjuje pracę, kieruje i deleguje uprawnienia.

Każdy wydrukowany i niepodpisany egzemplarz dokumentu jest kopią nienadzorowaną.
Wydrukowana kopia aktualna w dniu wydruku

	System Zarządzania Jakością wg ISO 9001:2008	
	Program wychowawczy	Wydanie 3 Data wyd. 30.09.09
	Tytuł: Szkoła otwarta na świat przyrody i ludzi	Strona 5 z 32

2. Dyrektor pozytywnie wpływa na szkołę – inspiruje do działań innowacyjnych, obiektywnie ocenia pracowników i ich wkład w pracę szkoły, podejmuje trudne decyzje.

Naczelny cel wychowania

Wychowujemy tak, by w sposób harmonijny wyposażać ucznia w wiedzę, zasady i wartości.

Cele ogólne:

1. Kształtowanie wysokiego poziomu kultury osobistej.
2. Zaszczepienie potrzeby poprawnego posługiwania się językiem ojczystym, prezentowania własnego punktu widzenia, brania pod uwagę poglądów innych.
3. Kształtowanie umiejętności współistnienia i współdziałania w grupie rówieśniczej i społecznej.
4. Kształtowanie postaw umiejętnego rozpoznawania własnych emocji oraz panowanie nad nimi, szczególnie nad agresją słowną i fizyczną.
5. Budzenie potrzeby rozwoju własnych uzdolnień i zainteresowań – kształtowanie twórczych postaw.
6. Kształtowanie przekonania, że uczeń jest partnerem we wspólnej pracy odpowiedzialnym za własną naukę.
7. Dążenie do osiągnięcia poprawnych i systematycznych kontaktów z rodzicami.
8. Wdrażanie ucznia do samodzielności.
9. Dbłość o higienę osobistą.
10. Przeciwdziałanie agresji i patologii wśród uczniów poprzez sport, działalność kół i zespołów.
11. Indywidualizacja kształcenia uczniów.
12. Wzmocnienie i rozszerzenie specjalistycznej pomocy psychologiczno-pedagogicznej.
13. Szanowanie mienia.

	System Zarządzania Jakością wg ISO 9001:2008	
	Program wychowawczy	Wydanie 3 Data wyd. 30.09.09
	Tytuł: Szkoła otwarta na świat przyrody i ludzi	Strona 6 z 32

Absolwent naszej szkoły to:

1. kreatywny, kulturalny i odpowiedzialny członek społeczeństwa,
2. człowiek otwarty i tolerancyjny,
3. świadoma swoich możliwości i ograniczeń częśćka przyrody.

	System Zarządzania Jakością wg ISO 9001:2008	
	Program wychowawczy	Wydanie 3 Data wyd. 30.09.09
	Tytuł: Szkoła otwarta na świat przyrody i ludzi	Strona 7 z 32

PLAN DZIAŁAŃ WYCHOWAWCZYCH W KLASACH 0 – VI

Każdy wydrukowany i niepodpisany egzemplarz dokumentu jest kopią nienadzorowaną.
Wydrukowana kopia aktualna w dniu wydruku

	System Zarządzania Jakością wg ISO 9001:2008	
	Program wychowawczy	Wydanie 3 Data wyd. 30.09.09
	Tytuł: Szkoła otwarta na świat przyrody i ludzi	Strona 8 z 32

Plan działań wychowawczych dla klasy ZEROWEJ

Cel wychowania: Dziecko znajduje swoje miejsce w grupie

Efekty oddziaływań wychowawczych:

- Ma poczucie przynależności do klasy
- Wyraża potrzebę prezentowania się w klasie
- Współtworzy i respektuje normy grupowe

	Cele operacyjne	Zadania	Osoba odpowiedzialna	Sposób ewaluacji
1.	Poznajemy się przez zabawę	Organizujemy i bierzemy udział w uroczystościach grupy. Tworzymy umowy klasowe i sami oceniamy poziom ich przestrzegania.	wychowawca uczniowie	Obserwacja: - wychowawca - pedagog - rodzice
2.	Prezentujemy się dla innych	Ekspresja: teatralna, plastyczna, muzyczna. Wspólnie oceniamy nasze działania i osiągnięcia.	wychowawca uczniowie rodzice	Obserwacja: - wychowawca - uczniowie
3.	Znamy i stosujemy formy dobrego zachowania w miejscach publicznych	Bierzemy udział w wycieczkach tematycznych, np. na pocztę, dworzec autobusowy, do zakładu pracy.	wychowawca uczniowie rodzice	Obserwacja: - wychowawca - uczniowie - rodzice

	System Zarządzania Jakością wg ISO 9001:2008	
	Program wychowawczy	Wydanie 3 Data wyd. 30.09.09
	Tytuł: Szkoła otwarta na świat przyrody i ludzi	Strona 9 z 32

Plan działań wychowawczych dla klasy PIERWSZEJ

Cel wychowania: Dziecko znajduje swoje miejsce w grupie i społeczeństwie i działa w nich

Efekty oddziaływań wychowawczych:

- Ma poczucie przynależności do klasy jako ważnego ogniwa
- Chce i wyraża potrzebę działania w klasie jako grupie rówieśniczej
- Współtworzy i respektuje normy grupowe
- Doświadcza współzależności i współodpowiedzialności za działanie grupy
- Jest dumne ze swojego kraju
- Uczeń rozumie zasady współdziałania w grupie i przestrzega tych zasad

	Cele operacyjne	Zadania	Osoba odpowiedzialna	Sposób ewaluacji
1.	Poznajemy się przez zabawę	Bierzemy udział w grach i zabawach integracyjnych. Organizujemy i bierzemy udział w uroczystościach klasowych.	wychowawca rodzice	Obserwacja: - wychowawca - pedagog - rodzice Rozmowy: - wychowawca => rodzice Metody projekcyjne np. „Zdjęcie”
2.	Tworzymy grupy zadaniowe	Pełnimy dyżury w klasie. Ustalamy zakresy obowiązków (przynależność okresowo zmienna). Wykonujemy gazetki okolicznościowe i tematyczne. Pomagamy sobie nawzajem.	wychowawca uczniowie wychowawca rodzice uczniowie	Obserwacja: - wychowawca - pedagog Analiza wytworów pracy dzieci: - wychowawca - rodzice

Każdy wydrukowany i niepodpisany egzemplarz dokumentu jest kopią nienadzorowaną.
Wydrukowana kopia aktualna w dniu wydruku

	System Zarządzania Jakością wg ISO 9001:2008	
	Program wychowawczy	Wydanie 3 Data wyd. 30.09.09
	Tytuł: Szkoła otwarta na świat przyrody i ludzi	Strona 10 z 32

		Szanujemy własność społeczną i osobistą.		Testy socjometryczne, np. „Plebiscyt życzliwości”
3.	Prezentujemy się dla innych	<p>Ekspresja:</p> <ul style="list-style-type: none"> - teatralna - plastyczna - muzyczna <p>Wspólnie oceniamy nasze działania i osiągnięcia.</p>	<p>wychowawca rodzice uczniowie</p> <p>uczniowie wychowawca</p>	<p>Analiza wytworów pracy dzieci:</p> <ul style="list-style-type: none"> - wychowawca - rodzice - pedagog <p>Rozmowa o przeżyciach dzieci podczas działań</p>
4.	Kształtujemy postawy patriotyczne i obywatelskie	<p>Poznajemy i szanujemy symbole narodowe: godło, flaga, hymn państwowy.</p> <p>Poznajemy lokalne miejsca pamięci narodowej.</p> <p>Uczestniczymy w tradycjach i zwyczajach narodowych.</p>	<p>wychowawca rodzice uczniowie</p>	<p>Obserwacja:</p> <ul style="list-style-type: none"> - wychowawca - rodzice <p>Rozmowy:</p> <ul style="list-style-type: none"> - wychowawca - rodzice
5.	Jesteśmy bezpieczni w klasie i grupie	<p>Spotkanie z policjantem.</p> <p>Nauka przechodzenia przez jezdnię – zajęcia praktyczne w terenie.</p>	<p>wychowawca dyrektor szkoły</p>	<p>Pogadanka:</p> <ul style="list-style-type: none"> - wychowawca - policjant - rodzice

Każdy wydrukowany i niepodpisany egzemplarz dokumentu jest kopią nienadzorowaną.
Wydrukowana kopia aktualna w dniu wydruku

	System Zarządzania Jakością wg ISO 9001:2008	
	Program wychowawczy	Wydanie 3 Data wyd. 30.09.09
	Tytuł: Szkoła otwarta na świat przyrody i ludzi	Strona 11 z 32

Plan działań wychowawczych dla klasy DRUGIEJ

Cel wychowania:

Dziecko zna normy dobrego zachowania i według nich postępuje

Efekty oddziaływań wychowawczych:

- Szanuje dorosłych, młodszych i rówieśników, okazuje im to w słowach i działaniu.
- Nawykowo stosuje zwroty grzecznościowe.
- Zna symbole narodowe i regionalne; wie, jak się wobec nich zachować.

	Cele operacyjne	Zadania	Osoba odpowiedzialna	Sposób ewaluacji
1.	Tworzymy zasady kulturalnego zachowania	Tworzymy klasowe umowy i sami oceniamy poziom ich przestrzegania. Rozwijamy koleżeństwo, wzajemną pomoc i życzliwość.	wychowawca każdy uczeń indywidualnie	Obserwacja: - wychowawca - pedagog - rodzice
2.	Poznajemy regulaminy zachowania w instytucjach publicznych i stosujemy się do nich	Bierzemy udział w imprezach kulturalnych, (m.in. spektakl teatralny, przedstawienie operowe, seans kinowy, wystawa, muzeum) i strojem oraz zachowaniem respektujemy ich regulaminy. Korzystamy z biblioteki szkolnej i publicznej. Uczymy poszanowania własności społecznej i osobistej. Poznajemy piękno miasta i regionu (wycieczka	wychowawca rodzice bibliotekarz rodzice wychowawca	Obserwacja: - rodzice - wychowawca - pracownicy instytucji kulturalnych Analiza dokumentów i obserwacja dzieci: - wychowawca - pracownicy bibliotek i czytelnia Obserwacja: - wychowawca

Każdy wydrukowany i niepodpisany egzemplarz dokumentu jest kopią nienadzorowaną.
Wydrukowana kopia aktualna w dniu wydruku

	System Zarządzania Jakością wg ISO 9001:2008	
	Program wychowawczy	Wydanie 3 Data wyd. 30.09.09
	Tytuł: Szkoła otwarta na świat przyrody i ludzi	Strona 12 z 32

		turystyczno-krajoznawcza).		Analiza wytworów plastycznych: - wychowawca
3.	Tworzymy i uczestniczymy w kultywowaniu tradycji szkoły, miasta, regionu i państwa	Bierzemy udział w ważnych wydarzeniach i uroczystościach szkolnych i środowiskowych. Poznajemy przeszłość naszego miasta, regionu i państwa. Kształtujemy szacunek do własnego państwa, symboli narodowych i religijnych. Poznajemy sylwetki sławnych Polaków.	wychowawca	Obserwacja dokonań uczniów: - rodzice - dziadkowie - Rada Szkoły - wychowawca
4.	Znamy i stosujemy formy dobrego zachowania w miejscach publicznych	Wiemy, jak się zachować będąc w środkach komunikacji publicznej i instytucjach użyteczności publicznej. Bierzemy udział w wycieczkach tematycznych, np. na pocztę, do ośrodka zdrowia, zakładu pracy itp.	wychowawca rodzice uczniowie	Obserwacja zachowań: - wychowawca - rodzice

	System Zarządzania Jakością wg ISO 9001:2008	
	Program wychowawczy	Wydanie 3 Data wyd. 30.09.09
	Tytuł: Szkoła otwarta na świat przyrody i ludzi	Strona 13 z 32

Plan działań wychowawczych dla klasy TRZECIEJ

Cele wychowania: Dziecko umie zachować się w sytuacjach trudnych
Dziecko szanuje przynależność do swojego kraju

Efekty oddziaływań wychowawczych:

- Zna i rozumie pojęcia: norma, prawo, obowiązek, tolerancja, godność
- Dostrzega różnice między ludźmi i akceptuje je
- Rozróżnia dobro i zło w sytuacjach codziennych i odpowiednio reaguje
- Zna formy odmawiania innym osobom
- Jest świadome swoich praw
- Wie, do kogo może zwrócić się o pomoc
- Jest świadome przynależności do własnego kraju

	Cele operacyjne	Zadania	Osoba odpowiedzialna	Sposób ewaluacji
1.	Układamy naszą KONWENCJĘ PRAW DZIECKA	Wymyślamy i zapisujemy prawa ważne dla nas dzieci – „burza mózgów” Tworzymy regulamin klasowy	wychowawca	Obserwacja: - wychowawca - pedagog - rodzice
2.	Tworzymy MAPE PRZYJACIOŁ DZIECI	Odwiedzamy osoby i instytucje wspomagające szkołę np.: - pedagog - higienistka - policja - Rada Miejska - organizacje pozarządowe Wycieczki tematyczne. Przedstawiamy na gazetce osoby i instytucje pomagające dzieciom z ich adresami, numerami telefonów i sposobem	wychowawca rodzice wychowawca uczniowie	Obserwacja: - wychowawca - pedagog - rodzice

Każdy wydrukowany i niepodpisany egzemplarz dokumentu jest kopią nienadzorowaną.
Wydrukowana kopia aktualna w dniu wydruku

		dotarcia do nich.		
3.	Dokonyjemy właściwych wyborów	<p>Prawidłowo oceniamy sytuacje – gry dramatyczne umożliwiające rozróżnianie dobra i zła w życiu codziennym dziecka.</p> <p>Trenujemy umiejętności reagowania w różnych sytuacjach.</p> <p>Uczymy się mówić „nie”:</p> <ul style="list-style-type: none"> - w domu, - w szkole, - w kontaktach z obcymi 	wychowawca pedagog rodzice	<p>Obserwacja zachowań:</p> <ul style="list-style-type: none"> - wychowawca - pedagog
4.	Kulturalnie i z szacunkiem zachowujemy się w różnych miejscach	<p>Potrafi zachować się odpowiednio wobec symboli narodowych.</p> <p>Uczestniczymy w szkolnych uroczystościach patriotyczno-historycznych.</p> <p>Bierzemy udział w imprezach kulturalnych: seans kinowy, spektakl teatralny, przedstawienie operowe, wystawa, muzeum.</p>	wychowawca rodzice uczniowie	<p>Obserwacja zachowań:</p> <ul style="list-style-type: none"> - wychowawca - pedagog
5.	Znamy swój kraj i jego historię	<p>Zna symbole narodowe: godło, flagę, hymn.</p> <p>Zna wybrane wydarzenia z historii własnego kraju i regionu.</p> <p>Zna sylwetki sławnych Polaków.</p>	wychowawca rodzice uczniowie	<p>Obserwacja dokonań uczniów:</p> <ul style="list-style-type: none"> - wychowawca - rodzice

	System Zarządzania Jakością wg ISO 9001:2008	
	Program wychowawczy	Wydanie 3 Data wyd. 30.09.09
	Tytuł: Szkoła otwarta na świat przyrody i ludzi	Strona 15 z 32

Plan działań wychowawczych dla klasy CZWARTEJ

Cele wychowania:

1. Dziecko wie, jak komunikować się z rówieśnikami i dorosłymi.
2. Dziecko wie, jak prowadzić higieniczny tryb życia.
3. Dziecko wie, jak opanować niezadowolenie i agresję.

Efekty oddziaływań wychowawczych:

- Zna i stosuje w praktyce zasady aktywnego słuchania.
- Potrafi jasno i konstruktywnie formułować wypowiedzi.
- Używa komunikatu JA jako zwrotu przedstawiającego odczucia nadawcy.
- Potrafi bezpośrednio i otwarcie wyrazić swoje prośby, sądy i oczekiwania.
- Zna i stosuje zasady prowadzenia higienicznego trybu życia.
- Wie, do kogo może zwrócić się o pomoc

	Cele operacyjne	Zadania	Osoba odpowiedzialna	Sposób ewaluacji
1.	Uczymy się słuchać aktywnie	Poznajemy sposoby koncentrowania uwagi (ćwiczenia rysunkowe, zabawy).	wychowawca	Testy i sprawdziany rozumienia tekstów mówionych.
2.	Poznajemy zasady sprzyjające jasności wypowiedzi	Poznajemy istotę procesu komunikacji i przyczyny zakłóceń: - zabawy typu „głuchy telefon” - analiza błędów w odbiorze komunikatu i sposobu ich uniknięcia, - określanie cech jasnego wypowiedzenia się –	wychowawca	Rozmowy z uczniami.

Każdy wydrukowany i niepodpisany egzemplarz dokumentu jest kopią nienadzorowaną.
Wydrukowana kopia aktualna w dniu wydruku

	System Zarządzania Jakością wg ISO 9001:2008	
	Program wychowawczy	Wydanie 3 Data wyd. 30.09.09
	Tytuł: Szkoła otwarta na świat przyrody i ludzi	Strona 16 z 32

		intonacja głosu, szybkość mówienia, język wypowiedzi.		
3.	Uczymy się mówić, co czujemy i rozumieć uczucia innych	Uczymy się używać komunikatu JA w sytuacjach trudnych: - Ja czuję (jestem) .. – wskazanie swojego konkretnego uczucia - kiedy ty ... - przedstawienie konkretnego zachowania wywołującego daną emocję - ponieważ ... - opisanie powodu pojawienia się takich emocji u nadawcy. Poznajemy sposoby odczytywania „mowy ciała” – ćwiczenia typu „Co mówi twarz”, „Co czuł, co myślał”.	wychowawca	Obserwacja
4.	Uczymy się wyrażać prośby, sądy i oczekiwania	Uczymy się wyrażać swoje zdanie: - symulacje sytuacji domowych, szkolnych pomagające odegrać rolę asertywnych uczniów, - ćwiczenie umiejętności wyrażania i obrony swoich praw.	wychowawca	Obserwacje
5.	Uczymy się higienicznego trybu życia	Uczymy się: - jak dbać o codzienną higienę ciała - jak zdrowo się odżywiać,	wychowawca	Rozmowy, ćwiczenia.

Każdy wydrukowany i niepodpisany egzemplarz dokumentu jest kopią nienadzorowaną.
Wydrukowana kopia aktualna w dniu wydruku

	System Zarządzania Jakością wg ISO 9001:2008	
	Program wychowawczy	Wydanie 3 Data wyd. 30.09.09
	Tytuł: Szkoła otwarta na świat przyrody i ludzi	Strona 17 z 32

		-jak dbać o zdrowie (ruch, organizacja zajęć, właściwy odpoczynek).		
6.	Wiemy, do kogo możemy zwrócić się o pomoc	Rozpoznajemy trudne sytuacje. Uczymy się prosić o pomoc i wiemy, do kogo lub gdzie się zwrócić.	wychowawca, pedagog pielęgniarka woźny	Scenki, rozmowy, wykaz osób, do których możemy się zwrócić

Każdy wydrukowany i niepodpisany egzemplarz dokumentu jest kopią nienadzorowaną.
Wydrukowana kopia aktualna w dniu wydruku

	System Zarządzania Jakością wg ISO 9001:2008	
	Program wychowawczy	Wydanie 3 Data wyd. 30.09.09
	Tytuł: Szkoła otwarta na świat przyrody i ludzi	Strona 18 z 32

Plan działań wychowawczych dla klasy PIĄTEJ

Cel wychowania:

1. Uczeń zna swoje mocne i słabe strony, potrafi nad nimi pracować.
2. Uczeń zna zagrożenia wynikające z niewłaściwego korzystania z nowoczesnych narzędzi komunikowania.
3. Uczeń potrafi kontrolować negatywne emocje.

Efekty działań wychowawczych:

- Obserwuje swoje zachowanie w różnych sytuacjach
- Zna własne wady i zalety
- Dostrzega wpływ innych osób na kształtowanie osobowości i drogi życiowej, potrafi dokonać prawidłowej oceny
- Rozumie potrzebę krytycyzmu wobec wzorców proponowanych przez środki masowego przekazu
- Potrafi i stara się pozytywnie zaprezentować
- Potrafi sobie radzić z emocjami, szczególnie z negatywnymi
- Potrafi obsłużyć narzędzia służące komunikowaniu
- Zna sposoby przeciwdziałania agresji, np. poprzez sport

	Cele operacyjne	Zadania	Osoba odpowiedzialna	Sposób ewaluacji
1.	Obserwujemy zachowania w różnych sytuacjach	Gry dramatyczne pokazujące formy zachowań i uczucia charakterystyczne dla dziecka w określonej sytuacji np. „Jesteśmy na niby ..” „Jak się zachowam...?”	wychowawca uczniowie	Obserwacja: - wychowawca - pedagog
2.	Poznajemy siebie z własnego doświadczenia i opinii innych	„Jaki/jaka jestem?” - Przeprowadzamy wywiady z: rodzicami, krewnymi, przyjaciółmi itp. - Sporządzamy mapę mentalną z zaznaczeniem swoich mocnych stron	uczniowie wychowawca	

Każdy wydrukowany i niepodpisany egzemplarz dokumentu jest kopią nienadzorowaną.
Wydrukowana kopia aktualna w dniu wydruku

	System Zarządzania Jakością wg ISO 9001:2008	
	Program wychowawczy	Wydanie 3 Data wyd. 30.09.09
	Tytuł: Szkoła otwarta na świat przyrody i ludzi	Strona 19 z 32

		charakteru i działania oraz tych, nad którymi należy pracować.		
3.	Dostrzegamy świat własnych potrzeb i zasób swoich możliwości	Piszemy Księgę Marzeń (klasy, szkoły, ucznia) Sporządzamy listę celów (dążeń) każdego ucznia z klasy.	uczniowie wychowawca rodzice	Wywiad: - dyrektor szkoły - rodzice
4.	Potrafimy dokonać autoprezentacji	Przedstawiamy siebie w formie -słownej -plastycznej ze szczególnym uwzględnieniem pozytywów.	uczniowie nauczyciel plastyki	
5.	Potrafimy korzystać z nowych technologii komunikowania	Poznajemy zasady bezpiecznego korzystania z komputera i Internetu.	wychowawca bibliotekarz informatyk	
6.	Znamy sposoby przeciwdziałania agresji	Aktywnie uczestniczymy w zajęciach pozalekcyjnych i w życiu szkoły, zgodnie ze swoimi zainteresowaniami oraz możliwościami	wychowawca inni nauczyciele	Uczestniczenie w zajęciach pozalekcyjnych

Każdy wydrukowany i niepodpisany egzemplarz dokumentu jest kopią nienadzorowaną.
Wydrukowana kopia aktualna w dniu wydruku

	System Zarządzania Jakością wg ISO 9001:2008	
	Program wychowawczy	Wydanie 3 Data wyd. 30.09.09
	Tytuł: Szkoła otwarta na świat przyrody i ludzi	Strona 20 z 32

Plan działań wychowawczych dla klasy SZÓSTEJ

Cel wychowania:

1. Uczeń potrafi planować i przewidzieć jego efekt.
2. Uczeń zna zagrożenia wynikające z niewłaściwego korzystania z nowoczesnych narzędzi komunikowania.
3. Uczeń potrafi opanować niezadowolenie i agresję.

Efekty działań wychowawczych:

- Rozumie wagę wyznaczania celów, potrafi je określić i dąży do ich osiągnięcia.
- Analizuje i modyfikuje swoje działanie w zależności od potrzeb.
- Potrafi dokonywać samokontroli i samooceny.
- Potrafi zachować się w sytuacjach trudnych.

	Cele operacyjne	Zadania	Osoba odpowiedzialna	Sposób ewaluacji
1.	Planujemy swój czas pracy	Zawieram kontrakt z samym sobą: - analiza własnych potrzeb i zainteresowań, - wyznaczenie celów, - określenie sposobów realizacji, - ustalenie planu zajęć, - sposoby oceny własnej pracy.	wychowawca rodzice	Obserwacja: - wychowawca - nauczyciele - rodzice
2.	Planujemy swój wypoczynek	Klasowa giełda pomysłów ciekawego spędzania wolnego czasu. Zaplanowanie i zorganizowanie wycieczki po najbliższej okolicy.	wychowawca	Rozmowy, obserwacja

Każdy wydrukowany i niepodpisany egzemplarz dokumentu jest kopią nienadzorowaną.
Wydrukowana kopia aktualna w dniu wydruku

	System Zarządzania Jakością wg ISO 9001:2008	
	Program wychowawczy	Wydanie 3 Data wyd. 30.09.09
	Tytuł: Szkoła otwarta na świat przyrody i ludzi	Strona 21 z 32

		Zainteresowanie światem – jego pięknem i różnorodnością.		
3.	Dbamy o swój wszechstronny rozwój	<p>Rozbudzenie zainteresowań dziecka własnym zdrowiem i rozwojem.</p> <p>Poznanie zagrożeń cywilizacyjnych i profilaktyka uzależnień.</p> <p>Przygotowanie do świadomego korzystania ze środków masowej komunikacji.</p>	<p>wychowawca pielęgniarka rodzice</p> <p>wychowawca pedagog</p> <p>wychowawca n-l informatyk n-l bibliotekarz</p>	
4.	Umiemy opanować niezadowolenie i agresję	<p>Pobudzanie ucznia do stawiania pytań, jak poprawić niekorzystną sytuację.</p> <p>Wiemy, do kogo zwrócić się o pomoc w sytuacjach trudnych.</p> <p>Ćwiczenie prawidłowych relacji w sytuacjach konfliktowych.</p>	<p>wychowawca nauczyciele</p> <p>wychowawca pedagog pielęgniarka p. woźny p. dyrektor</p>	

	System Zarządzania Jakością wg ISO 9001:2008	
	Program wychowawczy	Wydanie 3 Data wyd. 30.09.09
	Tytuł: Szkoła otwarta na świat przyrody i ludzi	Strona 22 z 32

Plan działań wychowawczych dla klas IV-VI specjalnych

Cel wychowania: Dziecko znajduje swoje miejsce w społeczności szkolnej.

Efekty działań wychowawczych:

- Rozumie swoje uczucia
- Radzi sobie w trudnych sytuacjach emocjonalnych
- Przestrzega ogólnych norm zachowania
- Bierze udział w życiu szkolnym

	Cele operacyjne	Zadania	Osoba odpowiedzialna	Sposób ewaluacji
1.	Postrzegamy siebie i rozumiemy swoje uczucia	<p>Obserwujemy swoje zachowanie w różnych sytuacjach: Uczymy się radzenia sobie w trudnych sytuacjach (scenki rodzajowe). Radzimy sobie z własnymi emocjami (pozytywnymi i negatywnymi). Poznajemy własne mocne i słabe strony (rozpoznajemy i uczymy się obiektywnie oceniać zalety i wady swoje oraz kolegów).</p>	wychowawca nauczyciele	<p>Obserwacja zachowania uczniów, stopnia rozumienia norm, Ocena samopoczucia uczniów w szkole (obserwacja, ankieta).</p>
2.	Kształtujemy postawy prospołeczne (uczeń w klasie, w grupie środowiskowej, w szkole, w rodzinie, itp.)	<p>Wybieramy samorząd klasowy. Ustalamy zakres obowiązków dla uczniów pełniących określone funkcje w klasie i egzekwujemy ich realizację. Bierzemy udział w lekcjach z zakresu praw</p>	wychowawca opiekun SU psycholog inni n-le	<p>Frekwencja na zajęciach organizowanych przez szkołę. Ocena samopoczucia uczniów w szkole (obserwacja, wywiad).</p>

Każdy wydrukowany i niepodpisany egzemplarz dokumentu jest kopią nienadzorowaną.
Wydrukowana kopia aktualna w dniu wydruku

	System Zarządzania Jakością wg ISO 9001:2008	
	Program wychowawczy	Wydanie 3 Data wyd. 30.09.09
	Tytuł: Szkoła otwarta na świat przyrody i ludzi	Strona 23 z 32

	<p>i obowiązków ucznia. Tworzymy klasowy regulamin zachowań. Poznajemy działalność organizacji szkolnych i należymy do nich. Bierzemy udział w realizacji zadań wyznaczanych przez Samorząd Uczniowski. Organizujemy uroczystości klasowe. Bierzemy udział w organizacji imprez i uroczystości szkolnych. Prowadzimy rozmowy związane z rozwiązywaniem konfliktów i spraw spornych w klasie i w szkole. Bierzemy udział w zabawach integrujących zespół klasowy. Uczymy się udzielać pomocy osobom słabszym: - scenki sytuacyjne, - psychozabawy, - przykłady z literatury, - rozmowy, - opowiadanie o sobie, - zabawy.</p>		Ocena stopnia zintegrowania klas (obserwacja).
3. Rozwiązujemy konflikty	<p>Promujemy w klasie sposoby wyrażania emocji i umiejętności radzenia sobie z nimi, Odgrywamy scenki ilustrujące sytuacje</p>	wychowawca nauczyciele pedagog	Obserwacja zachowania uczniów oraz stopnia rozumienia

Każdy wydrukowany i niepodpisany egzemplarz dokumentu jest kopią nienadzorowaną.
 Wydrukowana kopia aktualna w dniu wydruku

	System Zarządzania Jakością wg ISO 9001:2008	
	Program wychowawczy	Wydanie 3 Data wyd. 30.09.09
	Tytuł: Szkoła otwarta na świat przyrody i ludzi	Strona 24 z 32

		<p>konfliktowe i propozycje ich rozwiązań:</p> <ul style="list-style-type: none"> - pogadanki i rozmowy, - omawianie trudnych sytuacji. <p>Współpracujemy z pedagogiem szkolnym.</p>		<p>norm.</p> <p>Obserwacja postępów w zachowaniu (ocena z zachowania)</p>
4.	<p>Wyrabiamy i utrwalamy nawyki kulturalne w szkole, w domu, w miejscach publicznych.</p>	<p>Bierzemy udział w imprezach i uroczystościach kulturalnych - respektujemy zasady właściwego zachowania: Rozmawiamy na temat zachowania w miejscach publicznych np. w sklepie, w autobusie, na przystanku, w bibliotece, na wycieczkach, spacerach. Stosujemy na co dzień zwroty grzecznościowe. Bierzemy udział w imprezach kulturalnych (kino, muzeum, wystawy, widowiska, uroczystości w miejscu zamieszkania). Uczestniczymy w zajęciach pozalekcyjnych np. koła zainteresowań, zajęcia muzyczno-rytmiczne, Bierzemy udział w konkursach i występach, w zawodach sportowych, lekcjach bibliotecznych,</p>	<p>wychowawca nauczyciele rodzice bibliotekarz</p>	<p>Obserwacja zachowania uczniów oraz stopnia rozumienia norm.</p> <p>Obserwacja postępów w zachowaniu (okresowa ocena postępu).</p>

Każdy wydrukowany i niepodpisany egzemplarz dokumentu jest kopią nienadzorowaną.
Wydrukowana kopia aktualna w dniu wydruku

	System Zarządzania Jakością wg ISO 9001:2008	
	Program wychowawczy	Wydanie 3 Data wyd. 30.09.09
	Tytuł: Szkoła otwarta na świat przyrody i ludzi	Strona 25 z 32

		konkursach recytatorskich, plastycznych. Korzystamy z biblioteki szkolnej i publicznej.		
--	--	---	--	--

Każdy wydrukowany i niepodpisany egzemplarz dokumentu jest kopią nienadzorowaną.
 Wydrukowana kopia aktualna w dniu wydruku

	System Zarządzania Jakością wg ISO 9001:2008	
	Program wychowawczy	Wydanie 3 Data wyd. 30.09.09
	Tytuł: Szkoła otwarta na świat przyrody i ludzi	Strona 26 z 32

Plan działań wychowawczych dla klas IV-VI Z.E.T oraz 0 - III Z.E.T

Cel wychowania: Dziecko znajduje swoje miejsce w społeczności szkolnej.
Dziecko wdraża się do wspólnych działań.

Efekty działań wychowawczych:

- Asymiluje się ze społecznością klasową.
- Asymiluje się ze społecznością szkolną.
- Działa na forum klasy i szkoły.
- Współtworzy i respektuje normy grupowe.
- Doświadcza współzależności i współodpowiedzialności za działanie grupy.
- Jest dumne ze swojego kraju.

	Cele operacyjne	Zadania	Osoba odpowiedzialna	Sposób ewaluacji
1.	Integrujemy się przez sztukę i zabawę	Bierzemy udział w zabawach integracyjnych z dziećmi klas masowych w ramach programu „Integracja przez sztukę i zabawę”. Organizujemy i uczestniczymy w imprezach klasowych. Organizacja XV GMINNYCH IGRZYSK SPORTOWYCH DLA DZIECI I MŁODZIEŻY NIEPEŁNOSPRAWNEJ	wychowawca rodzice	Obserwacja - wychowawca - pedagog - rodzice Rozmowy - wychowawca - rodzice Metody projekcyjne np „zdjęcia”. Prezentacje multimedialne.
2.	Wdrażamy się do współodpowiedzialności i wzajemnej	Pełnimy dyżury w klasie. Ustalamy zakres obowiązków. Wzajemnie pomagamy	wychowawca uczniowie	Obserwacja - wychowawca - pedagog - rodzice Analiza

Każdy wydrukowany i niepodpisany egzemplarz dokumentu jest kopią nienadzorowaną.
Wydrukowana kopia aktualna w dniu wydruku

	System Zarządzania Jakością wg ISO 9001:2008	
	Program wychowawczy	Wydanie 3 Data wyd. 30.09.09
	Tytuł: Szkoła otwarta na świat przyrody i ludzi	Strona 27 z 32

	pomocy	sobie. Szanujemy własność społeczną i osobistą.		zachowań. Plebiscyt dobrego zachowania.
3.	Prezentujemy się na forum szkoły i środowiska	Uczestniczymy w imprezach organizowanych przez społeczność szkolną. Ekspresja: - plastyczna - teatralna - muzyczna	wychowawca rodzice uczniowie	Analiza wytworów dzieci. Obserwacja zachowań i zaangażowania emocjonalnego w działania twórcze. Kreowanie poczucia sprawstwa podczas działań artystycznych.
4.	Kształtujemy postawy patriotyczne i obywatelskie	Zapoznajemy się z symbolami narodowymi (hymn, godło, flaga). Zapoznajemy się z miejscami pamięci narodowej w najbliższej okolicy. Uczestniczymy w uroczystościach patriotyczno-państwowych.	wychowawca rodzice uczniowie	Obserwacja - wychowawca - pedagog - rodzice Analiza zachowań.

Każdy wydrukowany i niepodpisany egzemplarz dokumentu jest kopią nienadzorowaną.
Wydrukowana kopia aktualna w dniu wydruku

	System Zarządzania Jakością wg ISO 9001:2008	
	Program wychowawczy	Wydanie 3 Data wyd. 30.09.09
	Tytuł: Szkoła otwarta na świat przyrody i ludzi	Strona 28 z 32

Uczymy szacunku do symboli narodowych, postawy patriotyzmu i odpowiedzialności za ojczyznę. Dbamy o lokalne miejsca pamięci narodowej. Poznajemy sylwetki wielkich Polaków (artystów, uczonych i polityków).

Praca wychowawcza obejmuje również udział uczniów w obchodach rocznic wydarzeń historycznych, świąt państwowych i w uroczystościach szkolnych.

a) Harmonogram uroczystości w czasie roku szkolnego:

- uroczyste rozpoczęcie roku szkolnego,
- Dzień Edukacji Narodowej,
- Rocznica Odzyskania Niepodległości,
- wieczornica z okazji wyzwolenia Poznania,
- Dzień Ziemi,
- Święto 3 Maja i Dzień Flagi,
- Tydzień Integracji,
- Olimpiada Dzieci i Młodzieży Sprawnej Inaczej,
- Tydzień Europejski,
- Dzień Dziecka,
- Dzień sportu,
- uroczyste zakończenie roku szkolnego,

b) Ceremoniał szkolny, indywidualne zwyczaje i obyczaje szkolne:

- wybory do samorządu uczniowskiego,
- pasowanie uczniów klas pierwszych,
- pasowanie uczniów klasy I na czytelników biblioteki szkolnej,
- zabawy andrzejkowe,
- mikołajki,
- wigilia,
- baliki karnawałowe
- święto wiosny,
- obrzędy wielkanocne,
- Dzień Matki i Ojca,
- Dzień Dziadków,
- wycieczki klasowe,

**Każdy wydrukowany i niepodpisany egzemplarz dokumentu jest kopią nienadzorowaną.
Wydrukowana kopia aktualna w dniu wydruku**

	System Zarządzania Jakością wg ISO 9001:2008	
	Program wychowawczy	Wydanie 3 Data wyd. 30.09.09
	Tytuł: Szkoła otwarta na świat przyrody i ludzi	Strona 29 z 32

- uroczyste pożegnanie absolwentów,
- organizowanie konkursów, występów artystycznych, wystaw prac uczniowskich,

Wyżej wymienione uroczystości i imprezy odbywają się według scenariusza przedstawionego przez osobę odpowiedzialną w danym roku szkolnym za jej przeprowadzenie i zatwierdzonego przez dyrektora szkoły.

Dbamy o wszechstronny rozwój osobowy uczniów umożliwiając każdemu osiągnięcie sukcesu na miarę jego możliwości:

- uwzględniamy różne sposoby i style uczenia,
- dobieramy odpowiednie metody – preferujemy metody aktywizujące aktywność uczniów,
- stwarzamy okazje do samodzielnego decydowania o własnej aktywności w toku edukacji zgodnie z umiejętnościami ucznia. Rozwijamy zainteresowania uczniów poprzez bogatą ofertę zajęć pozalekcyjnych:
- zajęcia kulturalno – artystyczne,
- zajęcia sportowe,
- kółka zainteresowań
- kółka przedmiotowe.
-

Rozwijamy samorządność:

- zachęcamy do pracy w samorządzie szkolnym,
- społeczność szkolną budujemy na zasadzie równouprawnienia i demokracji (wybory do samorządów są tajne, każdy uczeń ma prawo głosu, głosowanie poprzedzamy kampanią wyborczą przygotowaną przez uczniów),
- przygotowujemy uczniów do radzenia sobie w sytuacjach problemowych (każdy ma prawo do własnej interpretacji i własnej propozycji rozwiązania problemu).

Uczymy szacunku i zrozumienia potrzeb osób niepełnosprawnych:

- prowadzimy zajęcia integracyjne,

Každy wydrukowany i niepodpisany egzemplarz dokumentu jest kopią nienadzorowaną.
Wydrukowana kopia aktualna w dniu wydruku

	System Zarządzania Jakością wg ISO 9001:2008	
	Program wychowawczy	Wydanie 3 Data wyd. 30.09.09
	Tytuł: Szkoła otwarta na świat przyrody i ludzi	Strona 30 z 32

- niesiemy pomoc potrzebującym,

Wspieramy rodziców w dziedzinie wychowania:

- zachęcamy do aktywnej współpracy z pedagogiem i psychologiem,
- udzielamy informacji o programie wychowawczym, o prawach i obowiązkach uczniów,
- troszczymy się o klimat otwartości i życzliwości oraz wzajemne zaufanie w trójkącie nauczyciel – rodzice – dzieci (okazją do wzajemnego poznania się są okolicznościowe imprezy klasowe i szkolne),
- organizujemy indywidualne spotkania w celu przekazania informacji o postępach uczniów,
- zabrania z rodzicami,
- indywidualne konsultacje

SYSTEM MOTYWACYJNY W WYCHOWANIU

Aby stymulować u uczniów postawy pożądane i eliminować negatywne, oprócz działań wychowawczych podejmowanych przez nauczycieli wobec uczniów, stosuje się system nagród i kar.

1. Nagrody stosowane wobec uczniów:

- pochwałę wychowawcy wobec klasy,
- wpis do dzienniczka i indywidualnej karty obserwacji ucznia,
- pochwałę dyrektora szkoły wobec nauczycieli i uczniów,
- list pochwalny do rodziców,
- dyplom uznania,
- nagrodę rzeczową,
- nominację do nagrody "Najlepszy absolwent",
- nagrodę rzeczową dla "Najlepszego absolwenta",
- nominację do odznaki "Złota lub Srebrna Pszczółka" w klasach I - III"
- może otrzymać odznakę "Złota lub Srebrna Pszczółka",
- świadectwo z biało-czerwonym paskiem (klasy IV - VI).
- Tytuł prymusa SP 4 (klasy IV – VI).

Każdy wydrukowany i niepodpisany egzemplarz dokumentu jest kopią nienadzorowaną.
Wydrukowana kopia aktualna w dniu wydruku

	System Zarządzania Jakością wg ISO 9001:2008	
	Program wychowawczy	Wydanie 3 Data wyd. 30.09.09
	Tytuł: Szkoła otwarta na świat przyrody i ludzi	Strona 31 z 32

2. Kary stosowane wobec uczniów:

- upomnienie wychowawcy klasy;
- upomnienie lub naganę dyrektora szkoły;
- zakaz uczestnictwa w imprezach klasowych i szkolnych;
- zakaz reprezentowania szkoły na zewnątrz;
- przeniesienie do równorzędnej klasy;
- przeniesienie do innej szkoły za zgodą Kuratora Oświaty.

Kary nie mogą naruszać nietykalności i godności osobistej ucznia.

O wymierzeniu kary informuje się rodziców. Uczeń ma prawo do odwołania się od kary u dyrektora szkoły.

Formy pomocy wychowawczej dla uczniów w sytuacji zagrożenia.

1. Rozmowy indywidualne uczniów z wychowawcą lub pedagogiem.
2. Wspólne spotkania ucznia z dyrektorem, rodzicami, wychowawcą i pedagogiem.
3. Organizowanie pomocy terapeutycznej dla uczniów z zaburzeniami emocjonalnymi.
4. Kierowanie uczniów do świetlicy socjoterapeutycznej i Ośrodka Socjoterapii w Kołaczku.
5. W przypadkach szczególnych kierowanie spraw do sądu.
6. Organizowanie wspólnie z OPS pomocy finansowej oraz zapewnienie uczniom w miarę potrzeb wyżywienia na terenie szkoły.
7. Kontaktowanie rodziców z instytucjami i osobami mogącymi udzielić im pomocy.

Każdy wydrukowany i niepodpisany egzemplarz dokumentu jest kopią nienadzorowaną.
Wydrukowana kopia aktualna w dniu wydruku

	System Zarządzania Jakością wg ISO 9001:2008	
	Program wychowawczy	Wydanie 3 Data wyd. 30.09.09
	Tytuł: Szkoła otwarta na świat przyrody i ludzi	Strona 32 z 32

Procedura pomocy psychologiczno – pedagogicznej.

1. Kontakt rodziców, wychowawcy lub nauczyciela z pedagogiem szkolnym.
2. Zgłosić dziecko na badania do poradni psychologiczno – pedagogicznej może rodzic.
3. Poradnia po przeprowadzeniu testów psychologicznych i pedagogicznych wystawia opinię lub orzeczenie zawierające wnioski i zalecenia do dalszej pracy z dzieckiem.
4. Opinia lub orzeczenie przekazywane jest rodzicom lub prawnym opiekunom dziecka.
5. Rodzice lub prawni opiekunowie dziecka powinni przekazać opinię lub orzeczenie pedagogowi lub wychowawcy w celu zapewnienia odpowiedniej pomocy swemu dziecku.
6. Pedagog lub wychowawca zapoznaje nauczycieli z zaleceniami do dalszego postępowania z uczniem. Zalecenia te powinny być respektowane i brane pod uwagę w toku procesu nauczania i wychowania.

III wydanie Programu wychowawczego powstało przy współpracy wychowawców oraz przy udziale przedstawicieli Rady Rodziców pod kierunkiem Natalii Springer

I wydanie opracował zespół wychowawców
pod kierunkiem p. B. Meissner
II wydanie opracował zespół wychowawców
i przedstawicieli Rady Rodziców
pod kierunkiem p. T. Jędrzejczak

Każdy wydrukowany i niepodpisany egzemplarz dokumentu jest kopią nienadzorowaną.
Wydrukowana kopia aktualna w dniu wydruku